

Nowe gatunki grzybów psammofilnych

Fungorum psammophilorum novae species

WANDA RUDNICKA-JEZIERSKA

Podczas prowadzenia badań mikologicznych na piaskach śródlądowych Puszczy Kampinoskiej zostały znalezione dwa nowe gatunki i jedna forma grzybów, których pełną diagnozę podaję niżej.

Hebeloma zerophila sp. nov.

Diagnosis: Pileus convexus dein explanatus usque ad 2,5 cm latus, umbone lutescente non hygrophanus, glaber, pallido-brunneus, margine obscurior non involuto. Stipes subaequalis sed basi subincrassatus (bulbosus elongatus), 4—5 × 0,8 cm; subfibrillosus, farctus, supra flocculosus, pileo subconcolor. Caro crassa, compacta, pileo subconcolor, immutabilis, inodora. Lamellae ad 0,5 cm latae, satis distantes, alternantes, adnatae vel emarginatae, pallidae, badio-carneae.

Cystidia clavata, 55—80 × 6—11 μ, hyalina, satis sparsa in acie lamellarum. *Basidia clavata quadrispora* 22—27 × 10 μ. *Sporae* 6—9 × 3—6 μ elipsoideae, paulo punctatae (fig. 1 a, b, c, d, e).

Fungus ad Hebeloma fastibile Fr. similis est, sporis et cytidiis majoribus.

Habitatio: in sabularis immersa inter *Salicem* prope Majdany in Silva Kampinos 17.VII.1963.

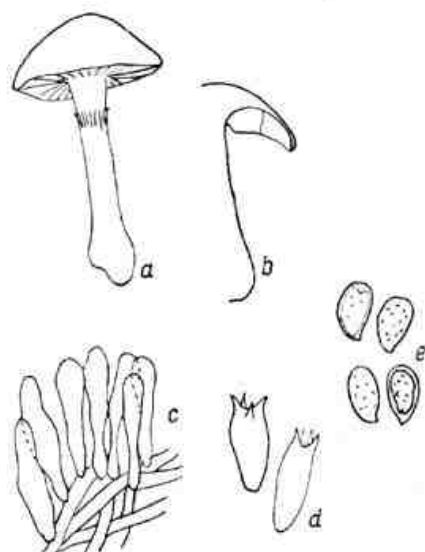
Typus: (leg. W. Rudnicka-Jezierska) in Instituto Botanico Universitatis Varsaviensis, Polonia.

Diagnoza: Kapelusz wypukły, z wiekiem spłaszczony, do 2,5 cm średnicy, nie hygrofaniczny, gładki, jasnobrązowy, o brzegu niepodwiniętym. Trzon zwężający się ku podstawie, lecz bulwkowato zakończony (bulwka wydłużona), o wymiarach 4—5 × 0,8 cm, tej samej barwy co kapelusz, nieco włóknisty, pełny, w górnej części z kosmkowatym pierścieniem. Miąższ dość gruby, jędrny, zabarwiony podobnie jak kapelusz, niezmienny, bez smaku i zapachu. Blaszki do 0,5 cm szerokie, dosyć rzadkie, długie i krótkie, przyrośnięte, niektóre zatokowato wycięte, jasnocielisto-brązowe.

Cystydy maczugowate, 55—80 × 6—11 μ, hialinowe, dość skąpo występujące na ostrzu blaszek. Podstawki maczugowate, czterozarodnikowe.

Zarodniki $6-9 \times 3-6 \mu$, elipsoidalne, lekko punktowane (urzeźbione) (ryc. 1, a, b, c, d, e).

Gatunek ten podobny jest do *Hebeloma fastibile* Fr., lecz jest znacznie mniejszy, ponadto różni się od niego wymiarami i kształtem cystyd i zarodników oraz ich słabym urzeźbieniem.

Ryc. 1. *Hebeloma xerophila* sp. nov.
 a — dojrzały owocnik (carposoma); b —
 blaszki (lamellae); c — cystydy (cystidia),
 300 ×; d — podstawki (basidia), 300 ×;
 e — zarodniki (spora), 1000 ×

Siedlisko: pod *Salix* w sypkim piasku na całą długość trzona zagłębiony w podłożu, w miejscowości Majdany w Puszczy Kampinoskiej, 17.VII.1963.

Typ: (leg. W. Rudnicka-Jezińska) znajduje się w Zielniku Zakładu Systematyki i Geografii Roślin Uniwersytetu Warszawskiego.

Inocybe masoviensis sp. nov.

Diagnosis: Pileus convexus, dein explanatus, 2—2,5 cm diam. laevis, non hygrophanus, dein fissus et rimus (fissi ad 0,7 cm long.) saepe recurvis, luteo-olivaceus. Stipes 4—4,2 × 0,6 cm, rectus vel flexus, fibrilosus, glaber, cavatus, pileo concolor, basi pallidus. Caro crassa, concolor, immutabilis, inodora, vix pauce acida. Lamellae numerosae, alternantes, satis latae (0,6 cm), crassae, adnatae et dentate decurrentes, concolor.

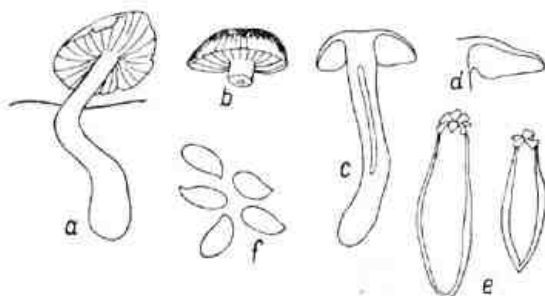
Cystidia clavata, 55—60 × 15—18 μ, incrassata, apice echinata, ad aciem lamellae. *Basidia clavata*, quadrispora, 25—30 × 12 μ; *spora* 7—10 × 4—5 μ, amygdaliformae, glabrae, pallido-olivaceae (fig. 2 a, b, c, d, e, f).

Fungus ad Inocybe posterula Britz. ex Sacc. similis est.

Habitatio: ad arenos apricosque prope Kamion et Białe Góry in Silva Kampinos, VIII—IX.1964.

Typus: (leg. W. Rudnicka-Jeziarska) in Instituto Botanico Universitatis Varsoviensis, Polonia.

Diagnoza: Kapelusz wypukły, potem spłaszczony, 2—2,5 cm średn., gładki, niehygrofaniczny, z wiekiem popekany (szczeliny do 0,7 cm), często odchylony ku górze, żółtozielonkawy. Trzon 4—4,2 × 0,6 cm,

Ryc. 2. *Inocybe masoviensis* sp. nov.

a — owocnik (carposoma); b — kapelusz (pileus); c — część owocnika (pars carposomatis); d — blaszka (lamella); e — cystydy (cystidia), 300 ×; f — zarodniki (spora), 1000 ×

prosty lub powyginany, włóknisty, gładki, wewnątrz czasem pusty; zabarwiony jak kapelusz, u podstawy jaśniejszy. Miąższ gruby, zabarwiony podobnie jak kapelusz, niezmienny, bez zapachu, o smaku słabo kwaśnym. Blaszki liczne, dość szerokie (0,6 cm), grube, długie i krótkie, przyrośnięte do trzona lub zbiegające ząbkami, barwy kapelusza.

Cystydy maczugowate, 55—60 × 15—18 μ, w środkowej części zgrubiałe, na szczycie inkrustowane kryształkami, występują na ostrzu blaszek. Podstawki maczugowate, czterozarodnikowe, 25—30 × 12 μ, zarodniki 7—10 × 4—5 μ, migdałkowate, gładkie, bladooliwkowe (ryc. 2 a, b, c, d, e, f).

Grzyb ten podobny jest do *Inocybe posterula* Britz. ex Sacc., lecz różni się od niego wielkością owocnika, barwą i kształtem kapelusza, wymiarami cystyd.

Siedlisko: na wydmach śródlądowych, w sypkim, nagim piasku, w Kamionie i Białych Górach Puszczy Kampinoskiej, VIII—IX.1964 r.

Typ: (leg. W. Rudnicka-Jeziarska) znajduje się w Zielniku Zakładu Systematyki i Geografii Roślin Uniwersytetu Warszawskiego.

Inocybe lacera (Fr.) Quél. var. *arenaria* var. nov.

Diagnosis: Pileus convexus, griseo-brunneus, 4—7 cm diam. discus distinctus, obscurior, glaber, squamae magnae. Stipes centralis, ad 7 cm longus, farctus, basi luteo-griseus, bulbosus, sursum luteo-griseus, brunneo-floccosus. Caro pileo concolor, inodora.

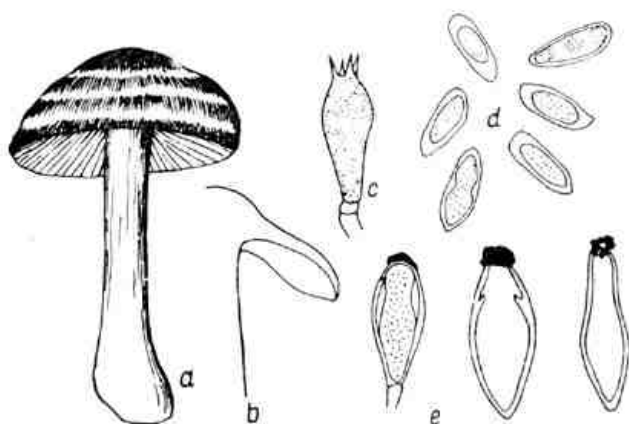
Cystidia 60—75 × 15—20 μ, *clavata*, *incrusteda apice*; *basidia clavata*, *quadrispora*; *sporae* 11—14 × 6 μ, *monomorphae* (fig. 3 a, b, c, d, e).

Ad typo differt pileo griseo-bruneo, carposomatis et cystidiis majoribus.

Habitatio: supra terram arenosam et siccam inter Salicem prope Majdany, Grochale, Dąbrowa Stara, Kamion in Silva Kampinos; VIII—IX.1961.

Typus: (leg. W. Rudnicka-Jezierska) in Instituto Botanico Universitatis Varsaviensis, Polonia.

Diagnoza: Kapelusz półkulisty, szarobrazowy, 4—7 cm średnicy z wyraźnym, ciemniejszym dyskiem na szczycie, poniżej o dużych odstają-

Ryc. 3. *Inocybe lacera* var. *arenaria* var. nov.

a — owocnik (carposoma); b — blaszka (lamella); c — podstawka (basidium), 200 ×; d — zarodniki (sporae), 670 ×; e — cystydy (cystidia) 200 ×

cych kosmkach. Trzon centralny, do 7 cm długi, u podstawy bulwkowato zgrubiały, żółtawoszary, pokryty brązowymi kosmkami. Miąższ barwy kapelusza, bez smaku i zapachu.

Cystydy 60—70 × 15—20 μ maczugowate, inkrustowane na szczycie; podstawki maczugowate, czterozarodnikowe; zarodniki 11—14 × 6 μ monomorficzne (ryc. 3 a, b, c, d, e).

Od typu różni się większymi owocnikami i cystydami oraz barwą kapelusza.

Siedlisko: na nagim piasku i pod krzewami Salix w miejscowości Majdany, Grochale, Dąbrowa Stara, Kamion w Puszczy Kampinoskiej; VIII—IX.1961 r.

Typ: (leg. W. Rudnicka-Jezierska) został złożony w Zielniku Zakładu Systematyki i Geografii Roślin Uniwersytetu Warszawskiego.

Serdecznie dziękuję Prof. dr A. Skirgiełło za okazaną mi pomoc przy opracowywaniu diagnoz i tworzeniu nazewnictwa powyższych gatunków.

Instituto Botanico Universitatis Varsoviensis
(Polonia)

STRESZCZENIE

Podczas badań prowadzonych w latach 1960—1964 na wydmach śródlądowych w Puszczy Kampinoskiej znaleziono interesujące gatunki grzybów psammofilnych. Po przestudiowaniu odpowiedniej literatury uznano je za nowe dla nauki. Jeden, *Hebeloma xerophila* sp. nov., który rozwija się pod wierzbami w sypkim piasku w miejscowości Majdany; drugi, *Inocybe masoviensis* sp. nov., owocujący w nagim, wydmowym piasku pozbawionym roślinności naczyniowej. Poza nimi znaleziono nową odmianę *Inocybe lacera* nazwaną *arenaria* var. nov., często spotykaną na piaszczystych obszarach Puszczy Kampinoskiej.